

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԶՈՅԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

«Որ ուտէ զմարմին իմ եւ ըմպէ զարիւմ իմ, յիս քնակեցէ եւ ես ի նմա» (Յովհ. 2, 57) :

Յիսուսի խօսքին սոյն յիշատակութիւնը՝ Յովհաննէսի Աւետարանին Գորգ զըլուխին մէջ, նիւթ պիտի դարձնենք մեր այս սօրուան խորհրդածութեան :

Ըռաջին իսկ ակնարկով, Յովհաննէս Աւետարանի յիշեալ մատածումին ընթերցումը խորթ կը հնչէ մեր ականջին: 20-րդ դարու մեր հասկացողութեամբ վայրենի-մարդակերի տալաւորութիւն կու տայ զմարմին ուտել եւ արիւն խմելը ընթերցումը: Սակայն, երբ մտքի ճիգով մը ետ երթանք դէպի նախաբխատոնական աշխարհը, Ժողովուրդը ընտելացած կը տեսնենք զոհաբերծումի դաղափարին:

Արդարեւ, նախաբխատոնական մարդը իր պաշտած աստուծոյն մատուցած զոհ-կենդանիին մեծ մասը ինք կ'ուտէր իր բարեկամներով, աստուծոյ ներկայութեան: Ան կը հաւատար, թէ Տաճարին մէջ զոհագործումի ժամանակ աստուած անձնապէս մուտք կը գործէր կենդանիին մէջ. ան ուտելով մարմինը՝ կերած կ'ըլլար զաստուած. այլ խօսքով՝ ինքզինք կը կերակրէր աստուածային կեանքով եւ զօրութեամբ:

Զոհագործումը մասնաւոր արարողութեամբ կը կատարուէր հին խորհրդապաշտ կրօնքներու մէջ: Աղթթի իւրաքանչիւր ձեւեր կ'արտասանուէին, զիւթական երգեր կ'երգուէին՝ որպէսզի հաւատացեալը պատրաստուէր հաղորդակցութեան զարու եւ միանալու աստուածութեան հետ: Գերբընդական, միասնիկ այդ վիճակին մէջ, ենթական իր մէջ կը զգար աստուծոյ ներկայութիւնը, եւ կամ աստուծով կը լեցուէր:

Ահաւասիկ, այս մտայնութիւնը ունեցող մարդոց կը պատգամէր Քրիստոս երբ կ'ը-

սէր. «Որ ուտէ զմարմին իմ եւ ըմպէ զարիւն իմ, յիս քնակեցէ եւ ես ի նմա»:

Յովհաննէս իր դրած Առաջին Թուղթին մէջ կը մատնանչէ այն դաղափարը, թէ Յիսուսի մարմինը անոր ամբողջական մարդկութիւնն էր: Ան կ'ըլլէ. «Ամէն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած կը խոստովանի, անիկա Աստուծմէ է. եւ ամէն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած չ'խոստովանի, անիկա Աստուծմէ չէ» (Գլ. Դ, 2-3): Յովհաննէս շեշտը կը դնէ Քրիստոսի աստուածութեան՝ որ մարմին զղեցաւ ու մարդացաւ: Քրիստոս աստուածացուց մարդկային մեր մարմինը, զանիկա իր վրայ առնելով: Քրիստոսի մարմինը ուտել յարաբերաբար կը նշանակէ մեր մշտածութիւնը կերակրել իր մարդկութեամբ, մինչեւ որ մեր մարդկութիւնը իրմով զօրանայ ու մաքրագործուի: Եւ սոյն փոխակերպումը կ'իրագործուի երբ մենք պատրաստ ըլլանք «խմելու Յիսուսի արիւնը», այսինքն, երբ մեր բովանդակ էութեամբ կառչինք իր վարդապետութեան եւ մեր կեանքին մէջ գործնականապէս կատարենք իր ուսուցումները, մեր կեանքը ամբողջութեամբ զոհենք իրեն՝ ինչպէս ինք իր կեանքը զոհեց մեզի: Այն ատեն է որ Քրիստոս կրնայ թափել մեր մէջ եւ մենք՝ իր մէջ:

Քրիստոս Հնազանդելով աստուածային կամքին, աշխարհ եկաւ մարդկութիւնը փրկելու համար: Մարդկութեան հանդէպ իր տաճած աստուածային սիրոյ արտայայտութիւնն է անոր կամաւոր զոհագործումը խաչին վրայ, պատճառ դառնալով Արարչի եւ արարածի մերձեցումին: Քրիստոս թէեւ անզամ մը ժխայն խաչին վրայ զոհուելով

մեղաւոր մարդը հաշտեցուց Աստուծոյ հետ, լայց այդ յիշատակութիւնը կը շարունակուի ջրիստոնէական եկեղեցւոյ մէջ, քահանային կողմէ մատուցուած պատարագի առիթով, երբ հաւատացեալներ հաղորդակից կը դառնան Քրիստոսի խորհուրդին՝ Ս. Սեղանէն ճաշակելով անոր մարմինն ու արիւնը։ Նարեկացիի վկայութեամբ. «Զի խորհուրդն զոր կատարեմք մահու նորա յիշատակ է, եւ զահաւոր պատարագն դնելոյ ի վերայ սեղանոյ առաջի Հօր զնորա մահն որ վասն իւր եղեւ, առաջի Հօր ունիմք, եւ մանաւ փրկութիւն հայցեմք մեզ» (Մեկնութ. երգոց, Բան Ե)։

Պատարագի միջոցին Ս. Հոգիի ներգործութեամբ հացն ու զինին կը սրբազործուին, կը գոյափոխուին ու կը դառնան ճշմարիտ մարմինը եւ արիւնը Քրիստոսի։ Ըստ Մանդակունիի. «Այլ մի՛ իբրեւ ի լոկ հաց հայիցիս, եւ մի՛ իբրեւ զգինի հաւաւրիցիս եւ տեսանիցես, զի ո՛չ տեսանելի է ահաւորութիւն Ս. Խորհրդոյն, այլ իմանալի զօրութիւնս։ Եւ մեք ճշմարիտ հաւատքով զՔրիստոս իմանմք ի վերայ սեղանոյն, ի նա մերձեանմք, զնա տեսանմք, զնա շօշափեմք, զնա համբուրեմք, զնա առնումք ի ներքս եւ ընդունիմք, եւ լինիմք մարմին եւ անդամք եւ որդիք Աստուծոյ (Ճառք, էջ 168)։

Քրիստոսի մարմինը եւ արիւնը ճաշակող մարդու անձնաւորութիւնը կը սրբազործուի ու տաճար կը դառնայ Ս. Հոգւոյն։ Աստուած հաւատացեալի հոգիին մէջ մտնելով զայն կը զօրացնէ ու իրեն կը բարձրացնէ։ Ան իր յաւիտենական կեանքէն կեանք կուտայ բարեպաշտին եւ կ'անմահացնէ զայն. «Ով որ իմ մարմինս ուտէ եւ իմ արիւնս խմէ, յաւիտենական կեանք կ'ունենայ, ու ես անոր յարութիւն առնել պիտի տամ վերջին օրը։ Վասնզի իմ մարմինս ճշմարիտ կերակուր է, եւ իմ արիւնս ճշմար

իտ ըմպելիք է։ Ան որ իմ մարմինս կ'ուտէ եւ իմ արիւնս կը խմէ, անիկա իմ ներսիդիս կը բնակի ու ես անոր ներսիդին» (Յովհ. Գլ. Զ, 55-57)։

Քրիստոսի զոհադրծման միջոցաւ ոչ միայն մարդիկ թողութիւն դառն իրենց մեղքերուն եւ վերստին վայելեցին Աստուծոյ ներկայութիւնը, այլ մանաւանդ եղբայրացան իրարու։ Պօղոս Առաքեալ կը գրէ. «Զի մի հաց, մի մարմին եմք բազումքս, զի ամենեքին ի միովէ հացէ անոյ վայելեմք» (Ա. Կորնթ. Ժ, 17)։

Քրիստոսի բուշապիսաւ զոհադրծումով հաղորդուած բարեպաշտներ, նոյն Ս. Հոգւոյն հաղորդակից՝ կազմած են հաւատացեալներու Մի հաւաքականութիւն մը։ Անոնք Աստուծոյ որդիներ դառնալով, իրարու մէջ եղած են եղբայրներ։ Հաւաքական եղբայրութիւն մը խաբսխուած Քրիստոսի անձնական սիրոյն վրայ, եւ որ սքանչելի կերպով կ'արտայայտուի Պատարագի սա երգին մէջ.—

«Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ,
Որ էմն Աստուած աստ բազմեցաւ։
Խաղաղութեան ժայն հնչեցաւ,
Սուրբ աղօղակի հրաման տուաւ։
Եկեղեցիս մի անձ եղել.
Համբոյրս յօդ լրամն տուաւ։
Թշնամութիւնն հեռացաւ,
Սէրն յընդհանուրս սփռեցաւ»։

Այսպէս, Քրիստոսի սիրով զօրացած, Քրիստոսի զոհադրծումով միացած, ամէն Կիրակի ներկայ գտնուինք Աստուածորդւոյն պատարագին, որպէսզի Հայ վարդապետներու յօրինած աղօթքներու եւ շարականներու ունեղորութեամբ վերանորոգենք մեր կեանքը եւ մեր հոգիները պատրաստենք հաղորդակից դառնալու Աստուածութեան։

ԲԱՏԳԻՆ ՎՐԴ. ԹՕԾՃԵԱՆ